

Latvijas Republikas Valsts prezidenta kanceleja Prezidenta preses dienests

Pils laukums 3, Rīga-50, LV-1900, tālr. 7092122, fakss 7320404,
prese@president.lv, www.president.lv

Valsts prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas uzruna Komunistiskā terora upuru pieminēkļa atklāšanā Torņakalna stacijā 2001.gada 14.jūnijā

Augsti godātie klātesošie, augsti godātie represētie, deportāciju pārdzīvotāji,

Mēs esam pulcējušies pirmo masu deportāciju 60-tajā gadadienā, lai atklātu pieminēkli tiem, kas tika aizvesti tieši pirms 60 gadiem, bet ne tikai viņiem, arī tiem, kas tika jau agrāk apcietināti, dažs jau moku kambaros nomocīts vai cietuma pagalmā nošauts, un visiem tiem daudzajiem, kas vēl gadiem ilgi vēlāk ar šo vilcienu dunoju, ko patlaban dzirdam, tika aizvesti pretim savam moku ceļam. Es nezinu, kā tie, kas ir pārdzīvojuši, var diendienā dzirdēt vilcienu klaboņu, kā viņiem ir iespējams ikdienā ar vilcienu braukt uz darbu, atceroties to vilcienu, kas toreiz necilvēcīgos apstākļos veda viņus pretim nezināmajam, pretim slāpēm, badam, bailēm, šausmām, aukstumam, pazemojumiem, slimībām, smagam necilvēcīgam darbam un daudziem no viņiem arī grūtai, lēnai, smagai, sāpīgai nāvei.

Tie, kas pārdzīvoja šo izsūtījumu, atgriezās atpakaļ ne tikai ar sāpēm sirdī par pārdzīvojumu, ar sāpēm sirdī, kas viņus pazemoja, vajāja vēl ilgus gadus, bet ar atmiņām par saviem tuviniekiem, kas dažkārt tika pamesti ceļmalā, vilcienam cauri braucot kādai stacijai, kas apglabāti kaut kur kādā purvā, kas ir jau zem ūdens, kam kādreiz varbūt celti ir krusti, ko ļaunas rokas vēlāk ir nodedzinājušas, kam vēlākos gados celti pieminēkli, kas arī ir nojaukti, un tā daudzi no viņiem ir palikuši bez iezīmētas kapa vietas, bez sava piemiņas akmeņa, bez vietas, kur tuviniekiem būt klāt viņu bērēs, bez vietas, kur tuviniekiem pulcēties, lai viņus atcerētos piemiņas brīžos.

Šī vieta, šeit Torņakalna stacijā, lai tagad kalpo kā kapa zīme tiem, kas tālumā ir gājuši bojā un kas tādu nav sev atraduši tajā vietā, kur dus viņu pišļi. Šī vieta lai būtu tā, kur varam atnākt un atcerēties savus ceļa biedrus, tuviniekus, draugus, ģimenes draugus, valstsvīrus, militārpersonas, kultūras darbiniekus, vienkāršus strādniekus un cilvēkus, jebkuru, ko skāra šī necilvēcīgā, šī glēvā un zemiskā akcija. Man šķiet, ka šī klusā vieta starp kokiem un tieši tajā dzelzceļa stacijā, no kurienes tika izvirzīti šie ešelonī, kas devās austrumu virzienā, ka tā ir itin piemērota šādam piemiņas kompleksam, par kura tālāku paplašināšanu mēs varētu tālāk domāt.

Es zinu, ka katram no mums ir varbūt sirdī sava izpratne par to, kādam būtu jābūt šāda pieminēkļa estētiskajam veidolam, sava izpratne par to, kāds tas būtu piemērotāks, kāds tas būtu skaistāks, bet, draugi, mēs dzīvojam demokrātijā - pieņemsim tos lēmumus, kas, kopīgi darbojoties, ir pieņemti, pieņemsim mākslinieka devumu, kas ir radīts no viņa sirds pārlicības un ar labākajām domām, lai radītu šiem represētajiem piemērotu piemiņas vietu. Akmeņi ir izkalti un tagad stāv savā paredzētajā vietā. Lai tie vieno ap sevi visus represētos ar šo domu, ka tā ir zīme, pie kuras mēs atceramies šos notikumus, ka mēs atcerēsimies šos notikumus ne tikai sava mūža ilgumā, bet tos atcerēsimies arī bērni un bērnu bērni. Lai šis pieminēklis ir par paliekošu liecību tām ciešanām, ko viņš pārstāv. Lai tā ir vieta, kur varam atnākt un noliekt savas galvas piemiņai, aizgājējiem un cieņai pārdzīvotājiem.

Man ir tas gods būt klāt šajā vēsturiskajā brīdī, kad beidzot esam nonākuši tik tālu, ka varam represētajiem un izsūtītajiem uzcelt savu pieminēkli, fizisku pieminēkli,

taustāmu, kalnu akmeņi un nostādīti uz zemes, bet īstais pieminēklis lai paliek mūsu visu prātos un atmiņās. Vislabākais pieminēklis būs tas, ko nēsāsim savās sirdīs, un tā būtu cieņa pret savu tautu un tās centieniem, cieņa pret valsti, kuras vārdā šie cilvēki tika iznīcināti, cieņa pret Latvijas zemi un vālsī, un ticība viņas nākotnei.